

AKROPOLITÁN

NOVÁ AKROPOLIS
MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE

FILIZOFIE
KULTURA
DOBROVOLNICTVÍ

č. 169 KVĚTEN 2024

AKROPOLITÁN

FILOZOFIE - KULTURA - DOBROVOLNICTVÍ

Elektronický časopis č. 169, květen 2024

Filozofie, kterou navrhujeme, je způsob života dostupný všem, což znamená uplatňování učení velkých mudrců v praxi.

Kultura je uskutečňování lidských hodnot v životě, čímž se stává aktivní, využívá kvality každého člověka a rozšiřuje obzory.

Dobrovolnictví je plodem vůle vložené do služby ostatním. Neexistuje větší bohatství, než je ochota.

BRNO

www.akropolis.cz/brno

HRADEC KRÁLOVÉ

www.akropolis.cz/hradec

LIBEREC

www.akropolis.cz/liberec

OLOMOUC

www.akropolis.cz/olomouc

OSTRAVA

www.akropolis.cz/ostrava

PARDUBICE

www.akropolis.cz/pardubice

PLZEŇ

www.akropolis.cz/plzen

PRAHA

www.akropolis.cz/praha

ZLÍN

www.akropolis.cz/zlin

Šéfredaktorka

Slavica Kroča

Odpovědná redaktorka

Ivana Hurytová

Redakce a grafická úprava:

Eva Bímová,

Martina Flaitingrová, Ondřej Aksamít,

Jana Aksamítová, Petra Pavlíčková,

Samuel Bíma, Aleš Gabriel

Nová Akropolis se nemusí plně ztotožňovat s obsahem uveřejněných textů, odpovídají za ně výhradně jejich autoři.

Všechna práva vyhrazena.

Tento časopis nebo jakákoli jeho část nesmí být reprodukovány v jakékoli formě bez předchozího písemného svolení vydavatele.

5

JAK UMÍRAJÍ CIVILIZACE

12

SVOBODNÁ VŮLE

15

MAHÁTMÁ GÁNDHÍ

20

DÉLOS, OSTROV BOHŮ

22

POSVÁTNÉ PRÁCE ŽEN

Tradice nás učí, že kdysi dávno dokázali lidé číst v „knize“ Přírody. Nepotřebovali k tomu současný technický jazyk, nehledali složité definice, neboť více než o popis vnějších charakteristik se zajímali o původ a cíl všech věcí. Vnímali přírodní harmonii a řád vycházející z Jednoty – z pramene všech rozličných forem. Jednota nepředstavuje v přírodě stejnost, ale naopak nádhernou mozaiku složenou z různorodých „kamínků“, které se uspořádaly v souladu s Božskou Inteligencí s cílem, aby se každý „kamínek“ povznese k tomu nejušlechtlejšímu v jeho nitru.

Aby však mozaika odrážela Jednotu a Božský řád, musí být všechny její části sjednocené a uspořádané, jedna druhou musí vnímat a vzájemně se obohacovat. Pokud začne žít jedna část na úkor druhé, mozaika se rozpadne a místo harmonie a řádu zavládne chaos.

Jorge A. Livraga řekl, že „uspořádat něco neznamena učinit to masovým, není to nadřazenost jedněch nad druhými. Uspořádanost znamená pomoc. Ruce jsou otočené proti sobě, a přesto jsou právě tak uspořádané, aby něco uchopily. Kdybychom měli obě ruce otočené stejným směrem, těžko bychom do nich mohli něco uchopit.“

Když se pozorně zadíváme na své ruce a chvíli budeme rozjímat nad tím, co všechno jsme s jejich pomocí během jediného dne uskutečnili, odhalíme krásu vzájemné pomoci a spolupráce. Dotýkáme se jimi světa okolo nás, ale také našeho vnitřního světa, neboť ony následují naše myšlenky a city a doprovázejí i naše slova prostřednictvím gest.

Projevy života jsou rozličné, a jak by řekl řecký filozof Aristoteles, probouzí v nás úžas. Můžeme obdivovat náheru řeky, která živě proudí krajinou, a když jdeme při našem pozorování do hloubky, uvědomujeme si, že se voda proměňuje v páru, vystupuje, sráží se a vrací se zpět, aby uzavřela velký životodárný cyklus. Vše probíhá v souladu se zákony přírody, které ze své působnosti nevyjímají člověka. Procházíme stejnými cykly, jež nás vybízejí k otázce o smyslu života, o jeho směru a samotné jeho podstatě. Jak také jednou poznamenal stejný filozof „... i malé semínko zasazené v zimě do země pod sněhem trpělivě čeká na příchod jara. Když přijde, toto semínko se probudí a hledá vzduch a slunce.“

A stejně tak bychom ani my neměli zůstat uzavřeni pouze ve hmotném světě, ale naopak nechat se inspirovat světlem moudrosti a dosahovat vlastních výšin. Určitě je snazší zůstat připoután k zemi a nesnažit se povznést od požadavků hmoty k požadavkům duše, ale ze semínka by se nikdy nestala nádherná květina či strom, pokud by neodpovědělo na výzvu přírodního zákona, kterou je nutnost vertikálního růstu. I to je psáno v „knize“ Přírody.

Eva Bímová

VÁHA SNĚHOVÉ VLOČKY

Podobenství

Řekni mi, kolik váží sněhová vločka? zeptala se malá sýkorka holubice.

Její váha není větší než nic, zazněla odpověď.

Pak ti musím vyprávět jeden příběh, řekla malá sýkorka.

Seděla jsem na větvi jedle, blíž ke kmenu, když začalo sněžit. Nebyla to přímo sněhová vichřice, spíše sněžilo, jako ve snu beze spěchu a zuřivosti. Jelikož jsem neměla co dělat, začala jsem počítat sněhové vločky, které dopadaly na větev a jehličí mého stromu. Dostala jsem se k číslu tři tisíce sedm set a jedna vločka a když dopadla tři tisíce sedm set a druhá vločka, o které říkáš, že její váha není větší než nic, větev praskla.

Když to dovyprávěla, malá sýkorka odletěla.

Holubice, která je odjakživa symbolem míru, přemýšlela o tomto příběhu a nakonec si pro sebe řekla:

Ať se komukoli zdá, že jeho malý hlas není důležitý pro mír ve světě, možná právě ten chybí. □

Dnes jsme všichni unaveni ze složitých slov, z nahromaděných údajů a konec konců i ze zcela neplodných poznatků, které nám v zásadě nic nenabízí. Všichni chceme v jakémkoli tématu, které se nám předkládá, nalézt jiný druh skutečnosti a nalézt v něm i sami sebe. Chceme být schopni, alespoň v nejmenší možné míře, uskutečnit i ten nejskrytější sen, který nosíme v duši. Není pochyb o tom, že na nás, ať už prostřednictvím knih nebo cest, učinily dojem nálezy obrovských kyklopských koster tolika civilizací. A spontánně se zajímáme o to, jak umírají civilizace.

Stopy, které po sobě zanechaly, nejsou pouze kameny navršené na sebe, nýbrž se někdy jedná o velmi složitá zařízení určená k pozorování hvězd, jako jsou například dolmeny. Objevujeme sochy nebo stavby provedené s takovou dokonalostí, kterou dnes nedokážeme napodobit, jako je Velká Cheopsova pyramida, která je mnohem lépe orientovaná než Pařížská observatoř. Dokonce i v daleké Americe nacházíme zříceniny výtečně vystavěných chrámů a pyramid s celkově úžasnou atmosférou.

Co se stalo s těmito národy? Co se stalo s lidmi? Co se stalo s počáteční energií, která vztyčila kámen, opracovala dřevo a přeměnila tato místa v plodné zahrady? Když se procházíme obrazci na planině Nazca v Jižní Americe, je těžké si představit, že na těchto místech byly zahrady, řeky a cesty, že tam kdysi žili lidé, kteří se smáli, zpívali, pracovali a uctívali své bohy. Dnes je to všechno jen písečná poušť, kterou se prohání vítr. Někdy vítr jen na okamžik ukáže malý zbytek hradby, ale když se k ní člověk chce přiblížit, aby ji lépe prozkoumal, vítr zříceninu zase zakryje a je těžké ji znovu objevit. Panuje zde ticho, pouze blízké moře rozbíjí své vlny o počátky časů... a při západu Slunce se začínají objevovat hvězdy, jako v první den lidstva. Co se stalo se všemi těmito velkými civilizacemi?

Nezanechaly nám pouze hmotné elementy. Zanechaly nám učení, knihy, filozofie, pojetí života, jimiž nás dodnes obohacují. Ti, kteří kdysi vyprávěli nebo sepisovali *Vědy* či *Pět klasiků* v Číně; nebo ti, kteří vyprávěli či tesali hieroglyfy *Textů pyramid* a tzv. *Knihu mrtvých*; všichni tito lidé, kteří si kladli otázky o životě a smrti, kteří věřili v onen svět a zároveň zkoumali „tady a teď“ ve své vlastní době, kteří se zabývali měřením vzdálenosti a času; tito lidé v sobě měli sílu ovládnout svou osobnost a dokázali hledět směrem k lepšímu světu, směrem k estetickému a etickému ideálu, tak, jak se s tím setkáváme například v *Mahábháratě*. Kde je to všechno? Jak a proč upadají civilizace?

Mysleme také na to, přátelé, že z historie lidstva známe sotva poslední den. Dva různé názorové proudy nás dlouhou dobu vedly k tomu myslet si, že člověk se objevil relativně nedávno. Jeden bere doslova biblické záznamy, které člověku vymezují stáří sotva 6000 let, a dokonce opomíjí existenci dalších významných civilizačních center, například v Americe.

Druhým proudem je evolucionistické a materialistické pojetí dějin, které nám vnucuje názor, že člověk je pouhým náhodným výtvozem přírody, druhem pocházejícím z opice nebo z nějaké předchozí bytosti. Podle této verze bychom měli velmi jednoduchou historickou stratigrafii. Člověk nejprve žil v době kamenné, v níž používal pouze kamenné nástroje. Později se objevil magický způsob myšlení, pak náboženský, mnohem později filozofický a nakonec vědecký.

Nicméně ani jeden z těchto dvou postojů, ať už z doslovného chápání Bible nebo z materialistického pojetí posloupnosti různých způsobů myšlení nás k žádnému závěru nepřivedl. Archeologové vědí, že pod kameny navršenými národy považovanými za naprosto nevzdělané byly nalezeny kusy bronzů či nádherně opracované sošky. To znamená, že pod tím vším, co zdánlivě bylo na počátku civilizace, existují stopy civilizací ještě větších..., a vše se tím komplikuje.

Opravdu známe jen poslední den lidských dějin. Známe pouze člověka od doby ledové až po současnost. Poznáváme historii lidstva z drobných archeologických nálezů, ale tyto nálezy nejsou významné, protože patří pouze do posledního období. Můžeme opravdu věřit, že něco bylo dříve? Můžeme se domnívat, že před tímto historickým cyklem existovaly jiné civilizace, například ty, které se vztahují k Atlantidě, Lemurii atd. a které zanikly potopou nebo z jiných příčin? Existovaly opravdu tyto dřívější civilizace?

Nejnovější výzkumy ukazují, že existovaly. Některé zahraniční univerzity dokonce v minulosti pořídily mimořádné podmořské snímky archeologických pozůstatků potopených v Atlantiku blízko amerického pobřeží. Výzkumy v rámci Mezinárodního geofyzikálního roku prokázaly existenci kontinentu mezi Evropou, Afrikou a Amerikou, o němž se - po provedení průzkumu - zjistilo, že sopečná láva na něm zkameněla při kontaktu se vzduchem. Byly nalezeny i fosilní zbytky sladkovodních zkamenělin, které očividně nepatřily živočichům ze slaných vod žijících v moři. To jsou důkazy, že zmíněný kontinent existoval. Absolutní důkaz o existenci takové civilizace však nemáme. Můžeme ho z toho přesto vyvodit, protože země nikdy nebyla zcela neobydlená.

Před tímto velkým panoramatem záhad, zmatku a nevědomosti se musíme zeptat, protože také žijeme v jisté formě civilizace, co se stane s námi a co se stalo s civilizacemi, které nám předcházely.

Je to zajímavý zážitek cestovat na jedno z míst, kde kdysi existovala civilizace, a zůstat tam a rozjímat o ní při pohledu na monumentální pozůstatky. Jednou takovou zkušeností může být například návštěva římského města Volubilis, ztraceného uprostřed pouště v Maroku. Nacházejí se tam zbytky obrovských lisů na výrobu oleje a bezpočet míst pro skladování vína. Stojí tam chrámy, vítězné oblouky atd., ale nikdo tam už nežije, jen divoká zvířata. Co se stalo? Jaké jsou příčiny toho, že lidé náhle opustí svou touhu žít a přetvářet přírodu a vytratí se?

Tyto příčiny můžeme klasifikovat dvěma způsoby. Na způsob stoiků můžeme říci, že existují příčiny, které závisejí na nás, a další, které na nás nezávisejí.

Nejpřirozenější příčina, která na nás nezávisí, je ekologie času. Čas je ekologický element, který vše omývá a obnovuje. Čas je tím, co způsobuje, že stárneme, co vkládá děti do našich kolébek, co přináší růže do našich zahrad, a také je odnáší... Čas, jak by řekl Platon, je velký očišťovatel Přírody. Vše omývá a obnovuje. Čas, který je téměř nedefinovatelný, objevil tajemství trvalého mládí, protože pokud by růže, která vypučela na začátku věků, existovala dodnes, byla by suchá nebo alespoň vybledlá, zaprášená a polámaná. Ale čas uskutečnil svou magii, a proto v růžových sadech existují nové růže, objevují se nová poupata, čerstvá a voňavá a tak, i když nemůžeme cítit vůni růží z Babylonie ani růží z Egypta, Řeky nazývanou roda, můžeme cítit vůni těch dnešních, které jsou jistým způsobem stejné... A u Nilu znovu vidíme ptáky úplně stejné, jako byli ti, které Egypťané malovali ve svých chrámech. A na břehu řeky opět vidíme muže s dřevěnými pluhy orat plodnou zem podél Nilu, jak to můžeme vidět v hrobkách starodávného Egypta. Čas umožnil, aby formy přetrvaly.

Z toho vyplývá, že mohou existovat dva druhy nesmrtelnosti. Nesmrtelnost duchovní, která se nachází v každém z nás a odlišuje jednoho od druhého tím, že nás mění v mikro-absoluty, což znamená, že jsme navzdory naší nedokonalosti dosáhli dokonalosti v rozdílnosti. Všichni jsme naprosto odlišné bytosti. A právě tato rozdílnost způsobuje, že můžeme být komplementární, ale nejsme stejní. I to je atribut nesmrtelnosti.

Další podobou nesmrtelnosti je nesmrtelnost fyzická, přenášení charakteristik prostřednictvím forem. Z toho vyplývá, že nesporným prvkem je čas. Žádná civilizace nemůže trvat navěky. Někdy si například klademe otázku, jak padl Egypt a jeho tisíciletá civilizace. No, padl stejným způsobem, jako padá voda do zahrad.

Nahromaděný čas věci omývá a ukazuje nám nové aspekty, ale také nás nutí ocenit, co se stalo v minulosti. Všichni obdivujeme Velkou Pyramidu, například kvůli jejím astronomickým záhadám. Ale kdyby místo toho, aby existovala jedna Velká Pyramida, jich existovaly milióny, obdivovali bychom ji stejně? Ne, je jasné, že ne. Soustavné opakování způsobuje zmatení a nedostatečné ocenění věcí. Proto má čas také schopnost odlišit věci, abychom je dokázali ocenit.

Existuje ekologie přírody a člověk je do této přírody zasazen, není jejím zvláštním výtvozem. *Omnia transit*: vše pomíjí. A jak to řekl Tomáš z Kempenu, všechno pomine jako stíny, jako mraky, a tak pomínou i lidé. Všechny věci pomínou... Žádná civilizace není něčím abstraktním, nýbrž je ztvárněním kultury v řadě prvků, které nám ji umožňují vnímat: prostřednictvím architektury, umění, náboženství atd.... To je důvod, proč civilizace pomíjejí, v jistém smyslu je to kvůli jejich vlastní pomíjivé přirozenosti. Děje se to se vším, co je projevené: vše se rodí, roste, rozmnožuje se a umírá. Věčnost není z tohoto světa.

Existují také jiné příčiny, ty které na nás závisejí. Jsou to příčiny vnitřní nestálosti a znečištěnosti. Je zřejmé, že se mnoho civilizací na své cestě a ve svém vývoji podobá kameni vrženému z praku. Na začátku má kámen velkou vzestupnou rázovou sílu, pak je ale zpomalován vzduchem, dokud nespadne. Stejně tak se civilizace v průběhu času a při střetu s nepřízní pomalu zastavuje, dokud nepadne.

Existují čistě lidské faktory, které nás přímo ovlivňují. Nepovažujme civilizaci za něco zcela abstraktního. To byla představa z 18. století, stejně jako si myslet, že každá vyšší kultura, každá forma státu nutně utlačuje člověka. Není to tak! Protože člověk byl tím, kdo utvořil tyto formy státu, společnosti a vyšší kultury. To znamená, že se nezrodily z ničeho. Musíme pochopit, že každá věc vychází z něčeho podobného. Takto jsou i civilizace utvářeny lidmi a jejich sny, touhami, vítězstvími a jejich prohrami. Každá civilizace je ve své podstatě lidská. Pokud správně chápeme tento aspekt, pochopíme i aspekt vztahující se k úpadku civilizací.

Faktory, které na nás závisejí, mohou být náboženské, politické, ekonomické, sociální atd. Předpokládejme, že skupina lidí v něco věří, například v totem, což může být člověk, hůl, kámen nebo víra. Tito lidé, zocelení společnou vírou, nabývají nové charakteristiky, získávají jistý druh odlišné mutace a už nejsou takoví, jací byli předtím. Již nejsou malou či velkou skupinou na pochodu. Nyní tvoří jednotu a postupují směrem k budoucnosti. Jedni chtějí pro tento rostoucí stát zajišťovat umělecké formy, jiní formy vědecké, stroje, lodě, obrazy, hudební nástroje atd. Vše se utváří kolem tohoto zvláštního odcizení, které je přimělo uvěřit ve formu, ideu nebo ideál.

Ale v té míře, v níž se lidé navzájem střetávají a ztrácejí svou víru, pocítí, že nestojí nohama pevně na zemi. To je také zkušenost, kterou můžeme získat všichni. Můžeme si ověřit, jakým způsobem například dokáže láska pohnout nejen horami, ale i lidmi. Člověk dokáže z lásky pro svou milovanou bytost či pro svou vlajku nebo vlast udělat cokoli. Člověk z lásky čelí smrti se smíchem a zpěvem. Pokud však člověk lásku postrádá, pokud ztratí schopnost milovat, což je v podstatě neegoistická charakteristika, ztrácí sílu a cítí se unavený. A pokud člověk ztratí smysl pro budoucnost, pokud přestane myslet na ty, kteří přijdou a začne vzpomínat pouze na ty, kteří byli, v tom okamžiku pomalu začne být pohlcován svou vlastní hořkostí, letargií, chvalo zpěvem na věci, které již pominuly.

V tom všem jsou také materiální prvky, které jsou spíše věcné než romantické, jako jsou sociální střety, ekonomické problémy, větší spotřeba než produkce, nešetření přírodních zdrojů nebo dokonce jejich znečišťování.

Chceme však zdůraznit především aspekt duchovní, který je vedle aspektu času tím nejdůležitějším a je hlavním původcem zničení civilizací, stejně jako i zničení lidské bytosti. Muži či ženy, kromě aspektu času, který se projevuje například nemocí, mohou mít navzdory vysokému věku duchovní život tak intenzivní, že skrze ně proudí, jako by byli dětmi. V nitru těchto starých lidí se stále nachází chlapec či dívka. Jinými slovy, existuje vnitřní zkušenost, která přesahuje epiteliální buňky a navzdory nepřízní je udržuje při životě a radostné.

To je duchovní síla, kterou musíme chránit především. Ne proto, aby neupadaly civilizace, neboť ty upadají a povstávají, jsou rytmické jako východy Slunce, jako jara atd. Ale zeptejme se: pokud civilizace upadají, proč znovu povstávají? Protože nikdy nezemřou definitivně, nikdy nezemřou úplně, protože nikdy nezemře člověk, který je nositelem ideálů civilizace. Civilizace není ničím jiným než ztvárněním ideálů člověka v čase a prostoru.

Dnes obdivujeme Parthenón a celou řadu staveb vytvořených v minulosti, které nejsou ničím jiným než ztvárněním toho, o čem lidé snili, co věděli, co chápali a co uskutečnili. A hudba, která byla složena před staletími a která k nám dnes přichází prostřednictvím moderních přístrojů, je také součástí vnímavosti, života, snů a ambicí lidí, kteří žili před staletími. Takto se všechno přenáší z jedněch na druhé.

Víme, že současná západní civilizace prochází krizí. Můžeme se na to dívat více či méně katastroficky. Můžeme si myslet, že jsme na okraji velké propasti, nebo že se nacházíme pouze na předělu dějin, který námi jen silně otřese. Ale je zřejmé, že začal nový středověk, že se objevuje nová forma barbarství. Odehrává se něco, co je patrné v atmosféře všech částí světa: změna. Dnešní ulice jsou plné špíny, tlačenic, žebrání, znečištění v každém smyslu. To však není pouze problém lokální, je to problém celosvětový. Nejde o to, že by lidé nechťeli, nemohli nebo neměli kde pracovat, ale o to, že se ztrácí duch toho, pro co pracovat. Lidé mají pocit, že se utápí ve velkém klamu, a klesají do velké netečnosti. To, co by nás dříve hluboce dojalo, nás dnes nechává lhostejnými. Tak se stáváme otupělými vůči všemu. Nikomu už na ničem nezáleží.

Všechno je „jedno“. Ale co se vlastně odehrává? Nejedná se už jen o to, co se děje venku, ale i o to, co se děje v nás. Už nám nezáleží na tom, kdo žije, ani kdo umírá, ani kdo vyhrává, ani kdo prohrává. Už nám z velké části nezáleží ani na tom, co jíme, ani co pijeme, ani na tom, co posloucháme, ani na tom, co neposloucháme. Pokud jsou lidé zabíjeni na rohu ulice, ať je klidně zabijí. Pokud se děje cokoli, tak ať se to děje...

Je třeba reagovat, je nutné se vzkřísit, jako Lazar, uvnitř nás samých. Je třeba slyšet volání vnitřního Já k životu, být součástí přírody, což je volání věčnosti. Opravdovým ekologickým činem není protestovat proti tomu, že existují jaderné hrozby, ale proti tomu, že skuteční lidé nejsou součástí Lidstva. Naším problémem je to, že chybí skutečné dámy a velcí muži. Chybí síly, které hýbou kulturami a civilizacemi. Kde jsou velcí umělci, velcí spisovatelé, velcí architekti? Kde jsou vůdci lidí? Všechno bylo potopeno či rozbito!

A takto musíme znovu nalézt sami sebe. Musíme znovu dokázat nalézt v našem nitru onu sílu, zpočátku možná vznášející se trochu vysoko, která nám ale umožní znovu se vzkřísit. Nemůžeme v žádném případě sedět s rukama v klíně a myslet si: „Dobře, stane se to, co se musí stát...“ Nesmíme se smířit se vším. Toto přijetí skutečnosti, přátelé, to není filozofická lhostejnost, to je lhostejnost pošetilá. To, co musíme udělat, je denně vši silou čelit silám něčeho zlého, co se nachází uvnitř nás samých.

Když uvnitř sebe pocítíme netečnost, musíme se navzdory tomu snažit udělat to, co udělat chceme. Když cítíme únavu, musíme ji překonat a dokázat se dostat tam, kam se dostat chceme. Pokud cítíme egoismus, musíme velkoryse otevřít ruce a dát to, co dát můžeme. Pokud cítíme nenávist nebo zášť, nesmíme útočit na ostatní, nýbrž snažit se přijít na to, proč jsme nespokojeni. Když se cítíme osamělí, musíme vidět, že ani ta nejmenší část přírody není osamělá, protože existuje věčný doprovod, jistý druh boha, který je uvnitř nás. Musíme se v rámci možností snažit poznat sebe sama, vidět, kdo jsme, dokázat být spolu s ostatními, dokázat ocenit složité i jednoduché věci, nestydět se za sebe. Někdy se stydíme sednout si k ohni a ohřát se... Musíme se vrátit sami k sobě, k naší vlastní přirozenosti.

Musíme znovu být spolu. Být spolu neznamená pouze držet se za ruce, kráčet bok po boku, spolu znamená být srdce se srdcem, znamená to znovu se cítit být přáteli. Znamená to oživit v sobě jednoduché a posvátné věci, jako je přátelství, jak říkal Platon. Přátelství, které neznamená, že musíme mít stejné zájmy, nýbrž je čistým porozuměním, skutečnou láskou mezi námi. Takovou láskou, že když někdo zemře nebo trpí, se nás to dotkne také, protože, jak už bylo řečeno, vždy když někdo zemře nebo trpí, malá část našeho bytí také zemře nebo trpí. Ať i v nás existuje vnímavost podporovat nové umělce, myslitele, filozofy. Ať i my máme odvahu, i když nemáme zářivý vnější život, zavřít oči a cítit uvnitř zástup našich snů. Cítit je pochodovat každou noc, každý den. A i když neexistují, i když nejsou, vidět zářivě zlaté gardy vnitřních rytířů, kteří jsou armádou pochodující v našich představách, naše řeky, které tečou a skáčou a stříkají zlatou pěnu naší fantazie. Musíme obnovit svůj vnitřní svět, aby bylo možné obnovit tento zchátralý vnější svět bez ideálů. Musíme dokázat, aby se znovuzrodila ona síla stromu, kmene a kořenů ověšeného květy, větvemi, hnízdy, ptáky...

Starý mýtus o svatém Jiřím a drakovi se musí oživit i v nás. Musíme mít odvahu a sílu uchopit kopí pravdy, přirozené skutečnosti, a zabodnout ho do rudého srdce, jímž je materialismus a netečnost.

Každý z nás je silnější, než si myslí. V každém se nachází celý vesmír snů a sil, schopnost obnovit celý svět. Není třeba, abychom se navzájem tlačili nebo odstrkovali. Každý z nás, každý zvlášť má v sobě dostatek síly. A pokud se spojíme, tím lépe.

Toto je naše síla, to je náš vzkaz. A jak tedy umírají civilizace? Jako všechno ostatní: z touhy zemřít. My, kteří chceme žít dál, mít stále úsměv dítěte, mít sílu postavit novou kulturu a novou civilizaci, musíme poznat sami sebe, rozjímat, znovu se shledat se sebou samým. Odvážit se udělat to, co chceme udělat. Odvážit se snít o tom, o čem chceme snít. Musíme mít duši plnou nejen hřbitovů snů. Musíme mít duši plnou živých snů, velkých okřídlených Pegasů, kteří nás donesou do jiných nádherných oblastí. Musíme být schopni poznat, rozpoznat a žít. Pokud se každý z nás znovuzrodí sám v sobě, znovuzrodí se i celá kultura a celá civilizace.

Proto je akropolitánská filozofie, kterou představujeme, filozofií schopnosti nalézt sebe sama, dokázat vést sebe sama a dokázat utvářet nový svět. A ne pouze nový, ale i lepší. A v tomto novém a lepším světě se všichni setkáme.

Tehdy uvidíme, jak upadají a pozvedají se civilizace, jako padá a stoupá dešťová voda. A uvidíme to s božskou lhostejností filozofa, ale také s božskou účastí člověka, který vnímá každou kapku deště, jež padá, a který na sobě cítí všechno zlo lidstva. Protože cítíme, že všechny lidské bytosti jsou našimi bratry a dětmi boha. Pokud to dokážeme skutečně pocítit v našich srdcích, pak se začneme znovu probouzet. Smrt se přemění na život, z popela povstane nový oheň, a znovu se rozhoří naše hrady ideálů. A znovu budou pochodovat naši mrtví rytíři a znovu bude kráčet naše prázdné brnění. Znovu se naše vázy, v nichž už nezůstalo nic než zkažená voda, zaplní růžemi.

Povznesme svou duši. Povznesme svá srdce! Aby se to všechno stalo skutečností, zde a nyní, zítra a navždy. □

CO DĚLÁME SRDCEM A MYSLÍ?

Delia Steinberg Guzmán

Vnitřní klid

Všichni jsme sužováni spěchem, časem, který uniká jako písek mezi prsty, tisíci věcmi, které je zapotřebí vykonat během jednoho dne, aniž bychom věděli, jak je obsáhnout, ani v kterém okamžiku.

Ten, kdo chce udělat mnoho, avšak neumí to udělat s klidnou duší, nakonec neudělá nic, udělá to špatně nebo napůl, zanechávaje nespokojené ostatní i sebe sama.

Je tedy nutné cvičit vnitřní klid, avšak ne v naléhavých situacích, nýbrž právě naopak, když se nacházíme v relativním klidu.

Musíme dobře integrovat to, co jsme v těchto okamžicích pocítili, poznat to tak dobře, abychom to dokázali zopakovali vědomě, až se nakonec, když situace bude napjatá, dokážeme uchýlit k tomuto klidu, který jsme s velkou trpělivostí rozvinuli.

Pamatujme si však: vlastnost duševního klidu lze dobýt v okamžicích vyrovnanosti, když dokážeme ocenit hodnotu tohoto stavu vědomí. Pak ji lze aplikovat, i když se zdá, že nás rychlost událostí zavalí.

Totéž platí o tichu, které je nezbytné uprostřed velkého zmatku, uprostřed davu, jenž nás někdy polapí, uprostřed přemíry hlasů a hluku, osob, které nás ruší, tuctů otázek, které nám najednou pokládají ti, již chtějí okamžité odpovědi, uprostřed nežádoucí hudby a mnoha dalších okolností, kterým se nemůžeme vyhnout.

Uprostřed zmatku je třeba získat útočiště klidu. To však nelze získat snadno.

Znovu je třeba vyzkoušet vytoužený klid dříve, než se tato ohniska neklidu objeví nebo než se v nich ocitneme.

Musíme vnitřní klid vícekrát procvičit, musíme se stát jeho přítelem, musíme jej umět opakovaně vyvolat při různých příležitostech.

Štěstí

Co je štěstí?

A ještě jednou, kromě všeho ostatního a pravděpodobně na prvním místě, chceme být šťastni, netrpět, těšit se z klidného a zcela spokojeného života.

Nicméně kdybychom si vážně položili otázku, co je štěstí, nikdo by nám neodpověděl stejným způsobem – což je přirozené –, a dokonce by bylo mnoho těch, kteří by nevěděli, co odpovédět.

Štěstí je dokonalý stav, který si přejeme, ale není možné ho definovat, neboť se týká všech úrovní našeho lidského projevu a celku v úplnosti.

Většina lidí chápe štěstí hodně abstraktním způsobem a klade ho od začátku tak daleko a tak vysoko, že se každé úsilí dosáhnout ho stává jalovým. Cíl není jasný, jeho stav je neurčitý a prostředky k jeho dosažení jsou nepřiměřené.

Podíváme se na to, co tím chceme říci.

Cíl není jasný: nevíme, v čem spočívá štěstí, neboť pokaždé, když si myslíme, že jsme ho získali, zjistíme, že jsme nedosáhli stavu naplnění, který jsme si předsevzali. Nebo se nám to, čeho jsme dosáhli, zdá nedostatečné nebo se nám to zdá matné nebo postrádající přitažlivost, kterou mělo, když žilo na úrovni imaginace.

Jeho stav je neurčitý: v čem spočívá štěstí? Ve hmotném a smyslovém uspokojení? V citech? V psychickém klidu? Ve velkém množství poznatků? Ve značné duchovní jistotě?

V našich sídlech nebo na www.vecnakrasa.cz

SVOBODNÁ VŮLE

Jiřina Koubková

Snad žádná jiná hodnota není v naší společnosti tak ceněná, jako svoboda. Jejím jménem jsou zpochybňována nebo rovnou odmítána nejrůznější pravidla, tradice a společenské struktury, svoboda je oblíbeným tématem reklam i politických kampaní. Obvykle je prezentována jako stav, kdy nás nic vnějšího neomezuje, kdy se můžeme řídit jen podle svých vlastních přání.

Opravdu nám stačí odstranit vnější příkazy a zákazy, abychom byli svobodní? Co bychom pak řekli například o vlivu výše zmíněných reklam? Jsme svobodní, když se rozhodneme udělat něco, co si sice momentálně přejeme, ale to přání v nás záměrně, za účelem zisku, vyvolal někdo jiný? Jsme svobodní, pokud se rozhodujeme na základě neúplných informací? Nebo pokud jednáme v souladu se vzorci, které jsme převzali od lidí v našem okolí a možná si ani neuvědomujeme, že by to šlo i jinak?

Pokud k pojmu „svoboda“ připojíme ještě pojem „vůle“ vyrojí se otázek daleko více, protože naše vůle není vždy v souladu s našimi tužbami. Jistý starý vtip vypráví o rozhovoru dvou přátel: Jeden si stěžuje, jak těžké je přestat kouřit. „Ale vůbec ne,“ odporuje mu ten druhý. „Já to dokázal už desetkrát.“ Podobné situace zažívá snad každý člověk: někdy sníme víc čokolády, než jsme chtěli, jindy nám strach zabráni vyřknout nepříjemnou pravdu nebo se postavit nějakému problému čelem, i když víme, že dříve či později to budeme muset udělat. Občas prokrastinujeme, třebaže bychom se rádi věnovali něčemu produktivnímu, občas se zdráháme někomu říct „ne“ a tak slibujeme věci, o kterých předem tušíme, že je nedokážeme splnit. V takových chvílích se naše vůle – to, co v hloubi duše považujeme za správné, co opravdu chceme udělat – rozchází s momentálními tužbami, náladami nebo slabostmi. Kde je tedy svoboda? Existuje vůbec něco jako svobodná vůle?

Tento článek nabízí několik odpovědí a úvah, které se dotýkají různých aspektů svobodné vůle. Všechny pocházejí ze starodávných filozofických nauk, u některých jsou uvedeny konkrétní citáty a autoři, ale to neznamená, že daný filozof byl jediný, kdo takovou myšlenku vyslovil; naopak se většinou jedná o ideje tak univerzální, že vypočítávat všechny, kdo je v různých obměnách zmínili, není ani možné.

Svobodná vůle a ctnost

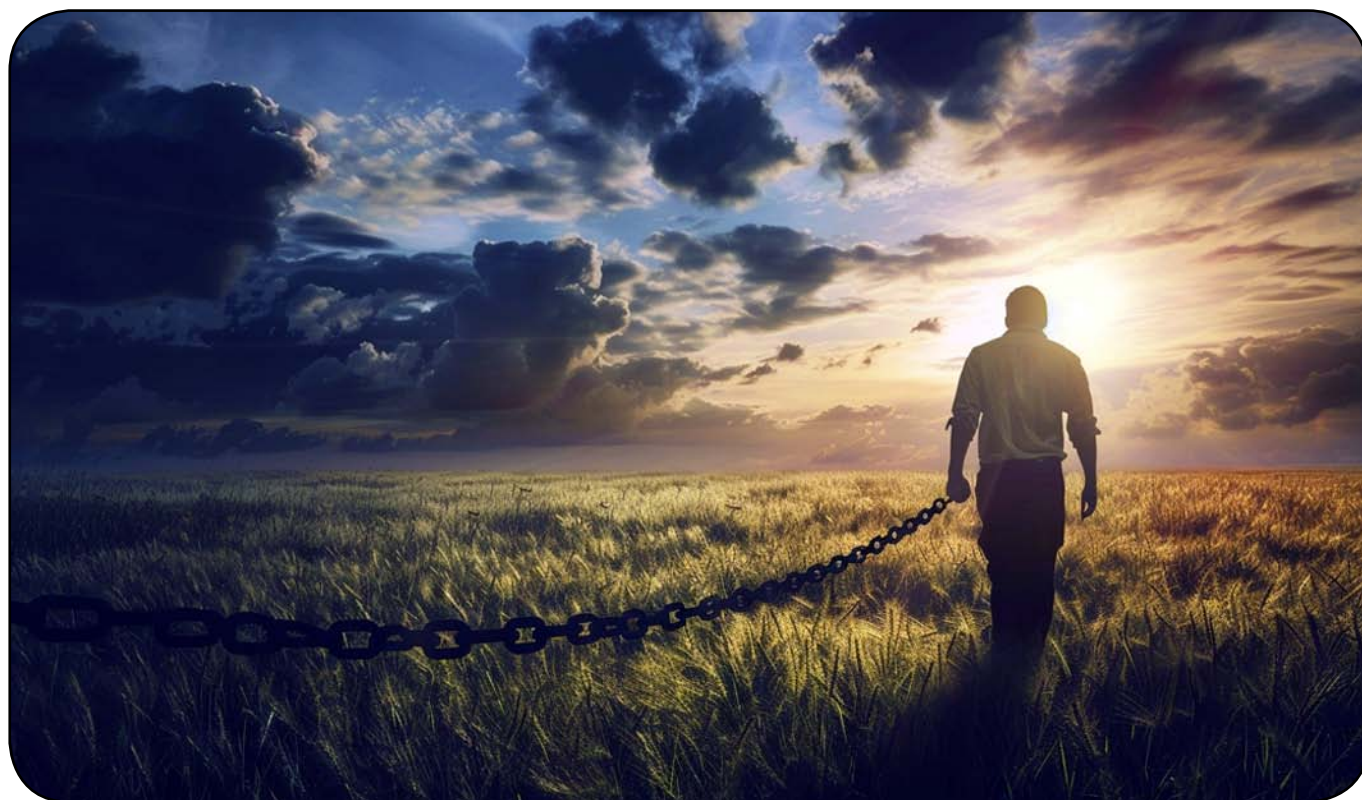
Pojem „ctnost“ může v dnešní době působit už poněkud archaicky a v běžném hovoru většina z nás toto slovo nepoužívá. Přesto se vyplatí u něj zastavit. Aristoteles vysvětluje, že ctnost je otázkou rovnováhy a správné míry: Ctností je například statečnost a statečný je ten, kdo není ani zbabělý, ani nerozvážený, ale objeví správnou míru opatrnosti na straně jedné a odvahy na straně druhé. Dalším příkladem ctnosti může být štědrost jako rovnováha mezi lakomstvím na jedné straně a rozchazováním na straně druhé. A tak bychom mohli pokračovat dál a dál. Zkrátka, být ctnostný znamená umět vždy, v každé situaci, při každém rozhodnutí, najít tu správnou míru, rovnovážný bod. Nezní vám to jako recept na šťastný život? Podle (nejen) Aristotela to tak opravdu je. A pokud bychom se mohli skutečně svobodně, bez jakýchkoli vnějších i vnitřních překážek, rozhodnout, jaký život chceme, nevybrali bychom si právě život šťastný?

Právě proto Aristoteles, ale i stoicí filozofové, Buddha a mnozí další spojují ctnost se svobodou a neřest (opak ctnosti, tedy sklon k některému z extrémů) s otroctvím. Tou největší překážkou pro naši svobodnou vůli tedy nejsou zákony, zvyklosti, společenské normy ani jiní lidé, ale my sami.

Svobodná vůle a odpovědnost

Uplatňovat svobodnou vůli znamená činit rozhodnutí. Aby ta naše byla skutečně svobodná, musíme být ochotní nést jejich následky. Pokud budeme před následky svých činů uhýbat, budeme svobodní jen asi jako vězeň na útěku – každý náš další krok se bude muset přizpůsobovat snaze nenechat se dopadnout. Teprve ten, kdo je ochoten převzít odpovědnost za důsledky svých činů, se může prohlásit za svobodného, protože před ničím neutíká ani se neskrývá.

Dalším aspektem odpovědnosti je schopnost přijmout závazek, což je často vnímáno jako protiklad svobody. Ale ať se snažíme sebevíc, závazkům se během života vyhnout nedokážeme. A pokud se o to snažíme, dostáváme se opět do situace vězně na útěku. Znamená to, že svoboda není možná? Vůbec ne. Znamená to, že naše svoboda spočívá v možnosti vybrat si, čemu nebo komu se zavážeme. Dobře zvolený závazek může být naopak silným spojencem svobodné vůle. V úvodu jsme zmiňovali některé její nepřátele: strach, odkládání, různé tužby a nálady. Tihle nepřátelé jsou často velmi silní a vůle sama si s nimi nedokáže vždy poradit. Pokud cítíme za někoho nebo něco odpovědnost, na něčem nám skutečně záleží, pak je mnohem snazší vůli vyburcovat.

Svobodná vůle a poznání

Tento bod úzce souvisí se dvěma předchozími. Pokud máme přijímat důsledky svých činů, je užitečné umět je předem rozpoznat. Pokud svoboda spočívá ve volbě těch správných závazků, jak poznat, které si máme vybrat? A pokud ke svobodě potřebujeme ctnost a ctnost je otázkou správné míry, jak máme tu správnou míru odhadnout?

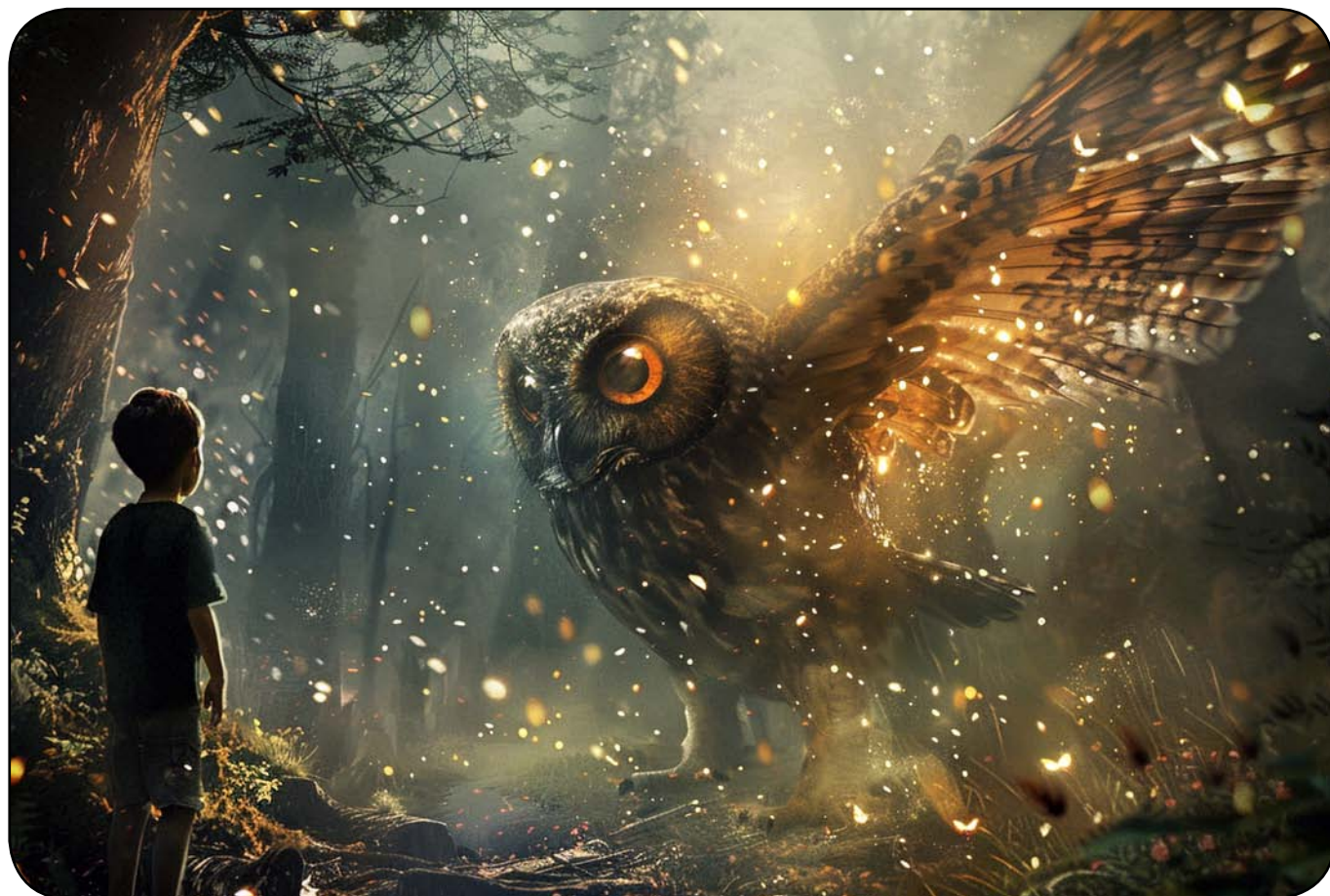
Potřebujeme rozumět sami sobě, lidem kolem sebe i světu, ve kterém žijeme. Potřebujeme poznat zákony, kterými se svět řídí – a to nejen ten fyzický. I psychické jevy a procesy mají své zákonitosti.

Jednou z cest k poznání je rozhodně vlastní zkušenost, ale k dispozici máme i obrovskou pokladnici znalostí, které nahromadili lidé před námi, a byla by škoda nechat ten obrovský poklad ležet bez povšimnutí. Jednou z cest ke svobodě se tak stává vzdělání. Ale ne takové, které se zakládá jen na hromadění informací. Skutečné vzdělání má člověku pomoci vytvořit si co nejpřesnější představu o světě a díky ní pak zformovat zásady, kterých se bude – na základě svého svobodného rozhodnutí – držet. Takové zásady nám dávají vnitřní jistotu, což je vedle odpovědnosti další důležitý spojenec naší svobodné vůle. Pokud si něčím nejsme jistí, snadno se necháme zmanipulovat nebo podlehneme pokušení vydat se tou nejsnadnější cestou, tedy udělat to, co dělá většina ostatních. A to má se svobodou společného jen velmi málo.

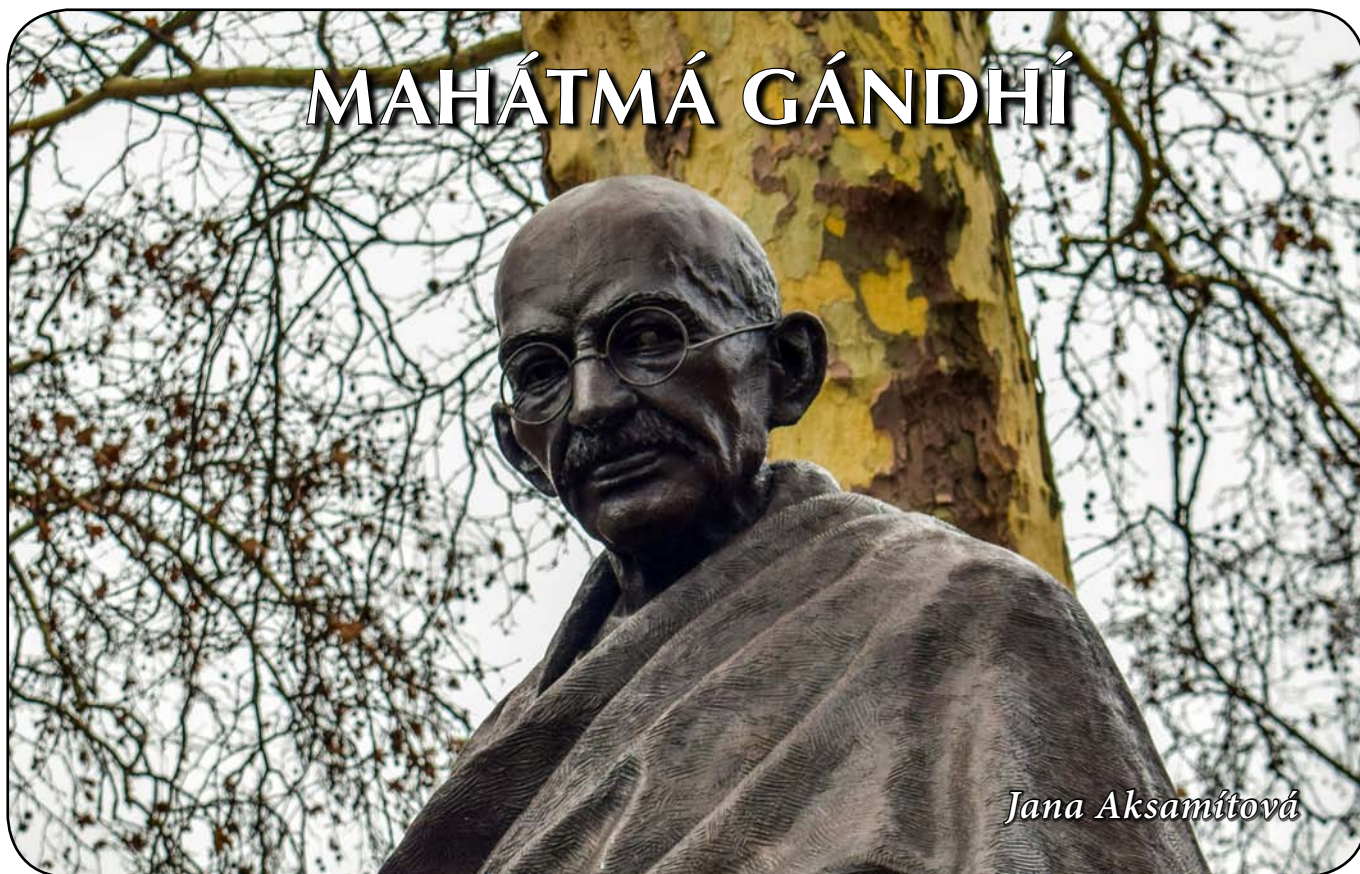
„Šlechtný člověk je smířlivý, ale ne povolný. Člověk malý je povolný, ale ne smířlivý.“

Tato slova pocházejí od čínského filozofa Konfucia. Podle něj má každý člověk potenciál stát se šlechtěným a důležitým nástrojem k tomu je právě vzdělání.

S úvahami o svobodné vůli, o jejích nepřítelích a spojencích bychom mohli pokračovat ještě dlouho, ale stále bychom se točili kolem jedné důležité myšlenky: Možnosti jednat na základě své vlastní svobodné vůle nedosáhneme tím, že nám někdo odstraní z cesty všechny překážky. Skutečnou svobodu nám nikdo nemůže dát. Společnost, politický systém nebo lidé kolem nás nám jistě mohou cestu ke svobodě usnadnit nebo naopak zkomplikovat. Ale nakonec je vždy výsledkem našeho vlastního trpělivého hledání, zkoumání a pečlivého formování charakteru. □

MAHÁTMÁ GÁNDHÍ

Tento velikán celý život bojoval za spravedlnost, aby lidé mohli důstojně žít. Protože k dobrému životu nestačí jen mít co jíst a kde spát, ale také jsou zapotřebí důstojné podmínky pro rozvoj vyšších kvalit člověka. Byla to výjimečná osobnost, která dokázala změnit svět. A sám zůstal velmi skromný, ne slovy, ale skutečně svými činy. Byl to filozof, který celý život hledal Pravdu, a Pravda byla od dětství jeho věrným průvodcem. Gándhí se narodil do doby, kdy Indie, jeho velkolepá vlast s tisíciletou tradicí, byla britskou kolonií a všichni její obyvatelé byli považováni za druhořadé, s omezenými právy, možnostmi vzdělání i uplatněním v životě. Už v 19. století se objevily snahy o zlepšení života Indů a Gándhí v nich pokračoval.

Dětství a mládí

Gándhí (Móhandás Karamčand Gándhí) se narodil 2. října 1869 ve městě Pórbandar do bohaté rodiny vaišiů neboli obchodníků. Díky jeho matce se mu dostalo tolerantní hinduistické výchovy. Ve 13 letech byl oženěn v dětském sňatku se stejně starou Kasturbai, kterou velmi miloval po celý život. Po maturitě, v osmnácti letech, odešel studovat práva do Anglie, a také se naučil francouzsky, tančit, hrát na housle, a vůbec se stal dokonalým anglickým gentlemanem. V roce 1891 byl jmenován advokátem a zaregistrován u nejvyššího soudu v Londýně. Už během studia v něm rostla touha žít co nejskromněji. Postupně objevoval, že jeho potřeby jsou menší a menší, chodil pěšky, sám si pral, přestože to bylo pro právníka velmi nezvyklé. Toto se mu později hodilo k tomu, aby dokázal snášet těžké podmínky ve vězení.

Pobyt v Jižní Africe

Po návratu z Anglie začal pracovat jako právník. Jeho silná vnitřní touha po pravdě ho vedla k tomu, že vždy a všude mluvil pravdu a jednal v zájmu pravdy. Svým klientům ve své advokátské praxi vždycky na začátku řekl, že při jejich obhajobě bude mluvit jen pravdu, a pokud s tím oni nesouhlasí, ať si raději najdou někoho jiného. Přesto se stal úspěšným právníkem, především v Jižní Africe, kam odjel v roce 1893, protože dostal nabídku zastupovat tam jednu indickou firmu v právním sporu.

Jižní Afrika byla součástí Britského impéria, kam jezdily tisíce Indů na práci. Nechávali se najímat na 5 let jako smluvní dělníci a po této lhůtě se stávali svobodnými občany Jihoafrického státu. Přestože se

z některých Indů stali dobří obchodníci, neměli volební právo, nesměli chodit po chodníku, mohli jezdit vlakem jen 3. třídou. To zažil i Gándhí, když jako právník jel vlakem 1. třídou a byl z vlaku vyhozen. Zmíněný právní spor vyřešil smírem. Ale jeho touha po pravdě ho vedla k tomu, aby začal bojovat také za spravedlivé postavení Indů. Pořádal shromáždění, protestní akce, sepisoval petice, a získal tak mnoho lidí pro svou věc, dokonce i mezi bílými. Byl neustále terčem slovních a někdy i fyzických útoků ze strany většiny bělochů ze střední a vyšší třídy. Bylo také jasné, že se jeho pobyt protáhne na delší dobu, než původně plánoval, a proto se vrátil do Indie pro manželku a syny. Když byli při návratu do Afriky vpuštěni na břeh, dav Gándhího málem zlynčoval. Unikl jen díky sprátenému policistovi. Útočníci měli být potrestáni, ale Gándhí se proti tomu postavil se slovy:

„Abychom zvítězili nad protivníkem, musíme pohnout jeho svědomím, a ne odplácet bezpráví dalším bezprávím. Tisk mně prohlásil za nevinného a odsoudil dav. Tak se nakonec ukázalo, že lynčování bylo pro mne, tedy pro mou věc, požehnáním.“

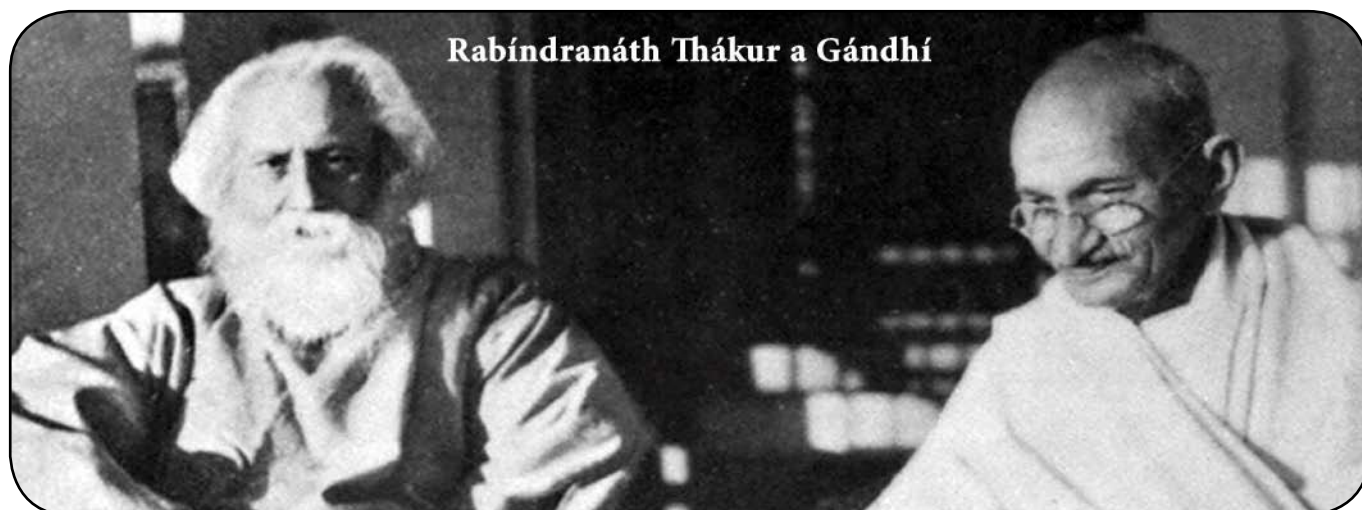
Pokud se rozhodl pro něco, co považoval za správné, neustoupil, dokonce ani když mu hrozilo nebezpečí urážek, zranění i smrti. Navzdory násilí, kterému byl vystaven, se v něm nikdy neobjevila nenávist a vztek. Na tváři měl i v nebezpečných a nepříjemných situacích mateřský úsměv.

Satjágraha

V roce 1908 Transvaalská vláda chystala zákon, podle něhož se všichni Indové museli povinně registrovat a odevzdat otisky prstů. Kdo to odmítl, toho čekala pokuta, vězení, deportace... 3 000 účastníků v čele s Gándhím slavnostně přísahalo, že se registraci nepodrobí. Gándhí začal hlásat Satjágrahu, nenásilnou občanskou neposlušnost a tehdy se poprvé ocitl ve vězení... Jak sám říkal, bylo pro něj místem, kde měl klid a čas na přemýšlení, a cítil se v něm šťastný a svobodný. V Jižní Africe byly vyhlašovány další a další zákony vedoucí k potlačení Indů, na něž Gándhí a jeho stoupenci, kterých už byly desetitisíce, reagovali nenásilnými protesty, za které byli zavíráni do vězení. Gándhí však nechtěl protivníka pokořit, chtěl jen pohnout jeho svědomím. Nakonec 30. 6. 1914 povolal správce oblasti Gándhího přímo z vězení a uzavřel s ním dohodu. Boj za práva Indů v jižní Africe skončil a po dvaceti letech se Gándhí vrátil do Indie.

Návrat do Indie

Při návratu se mu dostalo velkolepého přivítání. Gándhí odložil evropský oblek, oblékl si dhóti a začal cestovat vlakem po Indii, aby ji poznal. Objevil obrovskou bídu, ale i velkou sílu v lidech. Tehdy ho Rabíndranáth Thákur poprvé nazval Mahátmá, Velká Duše. Gándhí sepsal Hindú Svarádž (Samostatnost Indie), v níž vysvětloval, že pro dosažení samostatnosti je zapotřebí nejen boje proti Angličanům, ale i změny v myšlení samotných Indů. Například vypořádat se s předsudkem o nedotknutelných, kteří se nesměli účastnit společenského života, a za které Gándhí bojoval, přestože se od něj bohatí Indové odvrátili. V roce 1916, během otevření univerzity v Benáresu, kterou založila Annie Besant, jeho přítelkyně a také ředitelka Teosofické společnosti, pronesl velmi ostrý projev k bohatým mahárádžům, v němž útočil na jejich ješitnost a aroganci.

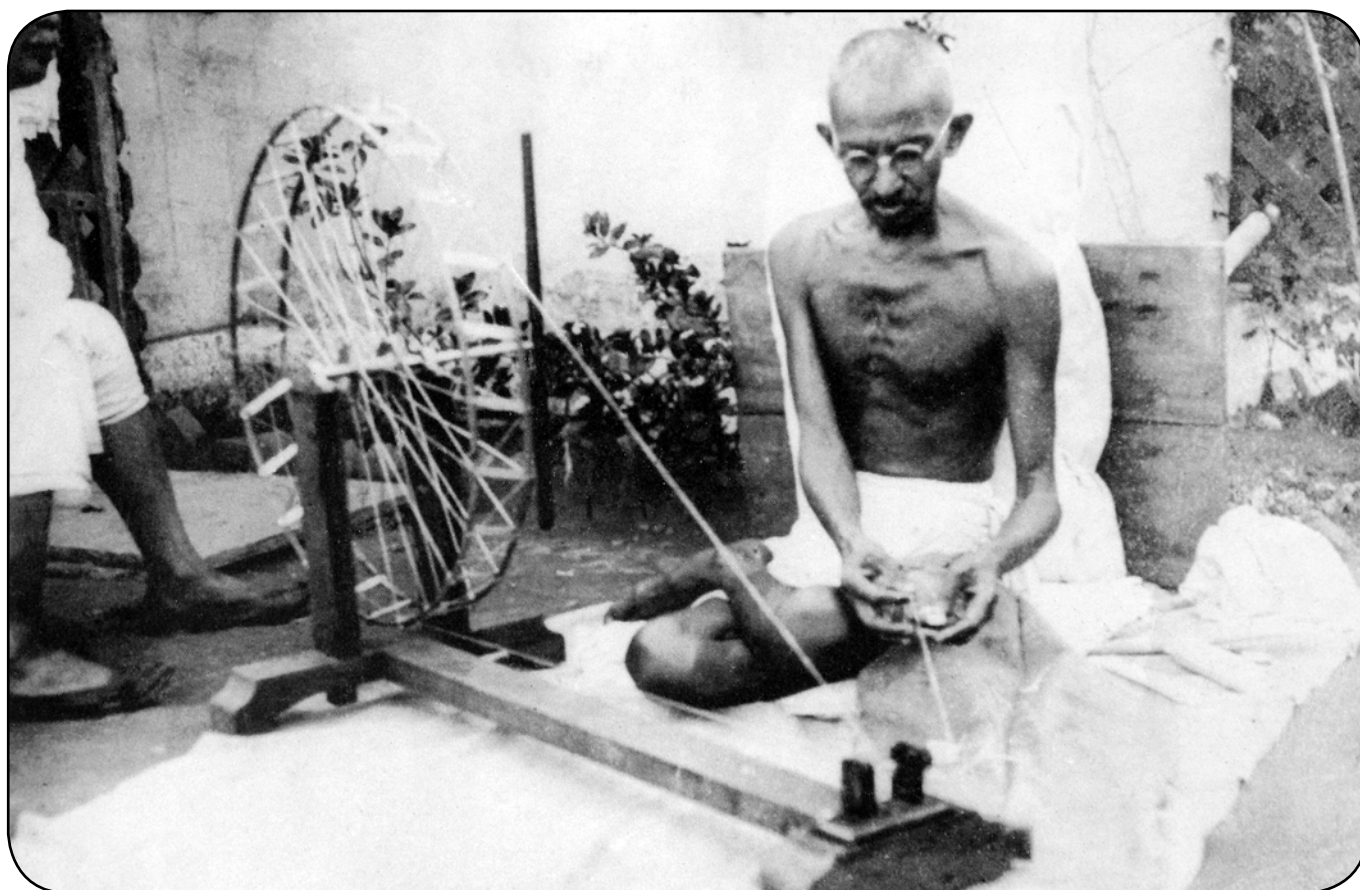
Indigová skvrna

V roce 1916 Gándhí pomohl bihárským pěstitelům indiga vykořisťovaným anglickými plantážníky. Takzvaná indigová skvrna byla smazána a jméno Mahátmá se ozývalo po celé zemi. Všichni ho oslavovali a chtěli od něho pomoc. Poprvé použil hladovku, aby vymohl splnění požadavků. Gándhí byl realista. Věděl, že není možné dosáhnout zázraků. Ale usiloval o jakékoli zlepšení. Miloval všechny lidi, i když proti některým bojoval. Ale během tohoto boje se u něj nikdy neobjevila nenávist nebo zloba. Naopak si všude získával přátele svou naprostou upřímností a čistotou srdce.

Symbol kolovrátku

V roce 1918 chtěla vláda potlačit indické snahy o nezávislost. Gándhí vyhlásil všeobecný náboženský svátek v celé Indii, během něhož se zastavila na jeden den veškerá práce. Bohužel se rozjitřený dav začal uchýlovat k násilí. A to vyvrcholilo masakrem v Amritsaru, kde na pokojném shromáždění vojáci postříleli téměř 400 Indů, včetně žen a dětí. To Gándhího zdrtilo. Vyhlásil nový druh odporu v podobě nespolupráce. Nechodit do britských škol, nepoužívat britské oblečení, nepřijímat u Britů zaměstnání. Studenti odcházeli z univerzit, právníci se vzdávali své advokátské praxe, lidé na vesnicích přestávali platit daně a pít alkohol. Promlouval ke statisícovým shromážděním, aby ze sebe svlékli všechno oblečení vyrobené v Anglii. A pak s úsměvem přiložil zapálenou sirku. Hořelo oblečení i anglické diplomy. Přesvědčoval lid, aby si vyráběl vlastní bavlnu na kolovrátku. A na vlajce kongresu se objevil kolovrátek jako symbol svobody.

Tehdy přišla pro Gándhího další rána. Začal se narušovat smír, který vytvořil mezi muslimy a hinduisty, a tak Gándhí zahájil hladovku za znovusjednocení obou komunit, což se mu podařilo. Mladí Indové však začali ztrácet trpělivost, požadovali okamžitou samostatnost nebo občanskou válku. Nakonec dali vládě ultimátum, že do roka se Indie musí stát samostatným správním celkem v rámci britského impéria. Během celého roku Gándhí cestoval po zemi a ke všem promlouval, ale atentáty a násilí neustávaly. Lord Irvin, guvernér Indie, v říjnu 1929 slíbil, že se domluví samostatnost Indie. Ale anglický parlament to smetl ze stolu, a tak Indický národní kongres 31. 12. 1929 vyhlásil samostatnost.

Solný pochod

12. ledna 1930 vyrazil Gándhí s 80 členy svého ašrámu protestovat kvůli solné dani, která byla na Indy uvalena. Starostové vesnic, kterými prošel, se vzdávali svých funkcí, vesničané se přidávali k pochodu. K mořskému pobřeží v Dándhí po 24 dnech a 400 km dorazilo několik tisíc lidí. Gándhí obřadně sebral hrsti soli a tisíce lidí ho následovalo. 2500 neozbrojených dobrovolníků se postavilo proti 400 vojákům střežícím solivar. Policisté demonstranty neúprosně tloukli, ženy odnášely a ošetřovaly zraněné, a nastupovaly nové řady dobrovolníků. Sledoval to novinář Web Miller, dopisovatel United Press, který svou reportáží podal celému světu důkaz o tom, že Indie je svobodná, možná ne fyzicky, ale jistě morálně.

Konference u kulatého stolu v Anglii

V srpnu roku 1931 Gándhí odjel do Anglie. Po celou dobu od září do prosince bydlel v chudinské čtvrti. Anglický tisk ho s obdivem sledoval na každém kroku. Měl četná veřejná vystoupení a sklízel všude obrovské ovace, především mezi prostým lidem. Byl navštívit dělníky textilní továrny, aby jim vysvětlil, proč Indové nekupují anglické oblečení, a našel u nich obrovskou podporu. Sršel vtipem a humorem. Setkal se Charlie Chaplinem, byl pozván králem a královnou do Buckinghamského paláce na čaj. Říkal, že vítězství bude dosaženo zaséváním semínek, která změní postoj Britů. Na konferenci se bohužel objevily spory mezi náboženskými komunitami, které se dohadovaly kvůli svým vlastním právům, a Angličané je v tom podporovali. Gándhí předvídal budoucí velké potíže, na rozhovory o nezávislosti vůbec nedošlo. Do vlasti se vrátil 28. prosince, s prázdnýma rukama, ale s hrdě vztyčenou hlavou.

Boj za práva nedotknutelných

O měsíc později byl znovu zatčen. Bylo pozatýkáno 60 000 jeho stoupenců, omezeny svobody, zakázány všechny politické spolky a shromažďování lidí. Gándhí opět využil vězení k odpočinku a ke studiu. Ve vězení zahájil hladovku kvůli právům nedotknutelných. Když se Indie dozvěděla o hladovce svého Bápúa, Otce, jak ho láskyplně nazývali, všichni začali horečně jednat. Prostý lid se za něj modlil, představitelé komunit se scházeli, aby se dohodli. Tlak národa byl obrovský. Gándhí byl už velmi slabý, ale nakonec byl uzavřen tzv. jaravadský pakt mezi hinduisty a nedotknutelnými. Otevřely se chrámy pro nedotknutelné, kam tito po staletí nesměli vstoupit. Byl to boj, který vedl proti svým vlastním lidem, proti hinduistům, ale zvítězil, i když byl celou dobu ve vězení.

Annie Besant a Gándhí

Výchova národa

Gándhí se postupně stahoval z veřejného života a věnoval se spíše převýchově národa. Snažil se mu přiblížovat věčné hodnoty Indie, aby pomohl překonat vnitřní rozpory, které se objevovaly. Nezávislost Indie se pro něj stala podružnou. Svou politickou štafetu předal Džavaharlálovi Nehróvi. Jeho hlavní náplní bylo cestování po Indii a práce s lidmi. Snažil se vesnici vrátit její samostatnost, nabádal všechny, aby používali indické výrobky. Jeho popularita byla obrovská a přijížděli za ním lidé z celého světa. On přitom často cestoval pěšky a spal venku jen pod stromy.

Po vypuknutí druhé světové války se stal zapřísáhlým pacifistou. Nezadržitelný postup fašismu v něm vzbuzoval hrůzu. Jednání o nezávislosti pokračovala a v roce 1945 ji Anglie pro Indii vyhlásila. Jistý vlivný muž, Muhammad Džináh, požadal samostatný Pákistán pro muslimskou většinu, a tak se bohužel rozpoutaly boje hinduistů a muslimů po celé zemi. Pro Gándhího se naplnění cíle nezávislosti opět vzdálilo. Znovu se chopil hole a znovu obcházel vesnici za vesnicí. Každý den žádal o přístřeší, jednou u muslimů, jednou u hinduistů. 15. 8. 1947 byla vztyčena nová vlajka nezávislého státu Indie a také začal 12 milionový exodus muslimů do Pakistánu a hinduistů do Indie doprovázený velkými násilnostmi. Gándhí odjel do Kalkaty a zahájil tam velkou hladovku za usmíření obou komunit. A jako zázrakem opět zasáhl srdce Indie. Začaly přicházet delegace rozhodnuté zachránit Mahátmovi život. Přicházeli muslimové i hinduisté a u jeho nohou skládali zbraně. Gándhí požadoval písemnou dohodu a dostal ji 4. září. A pak odjel z Kalkaty do Dillí, kde začal 13. 1. 1948 hladovku za ukončení násilností v Dillí. Opět přicházely delegace a sliby, opět žádal písemnou smlouvu, a 18. 1. 1948 hladovku ukončil. Násilnosti se uklidnily.

Pravda nade vše

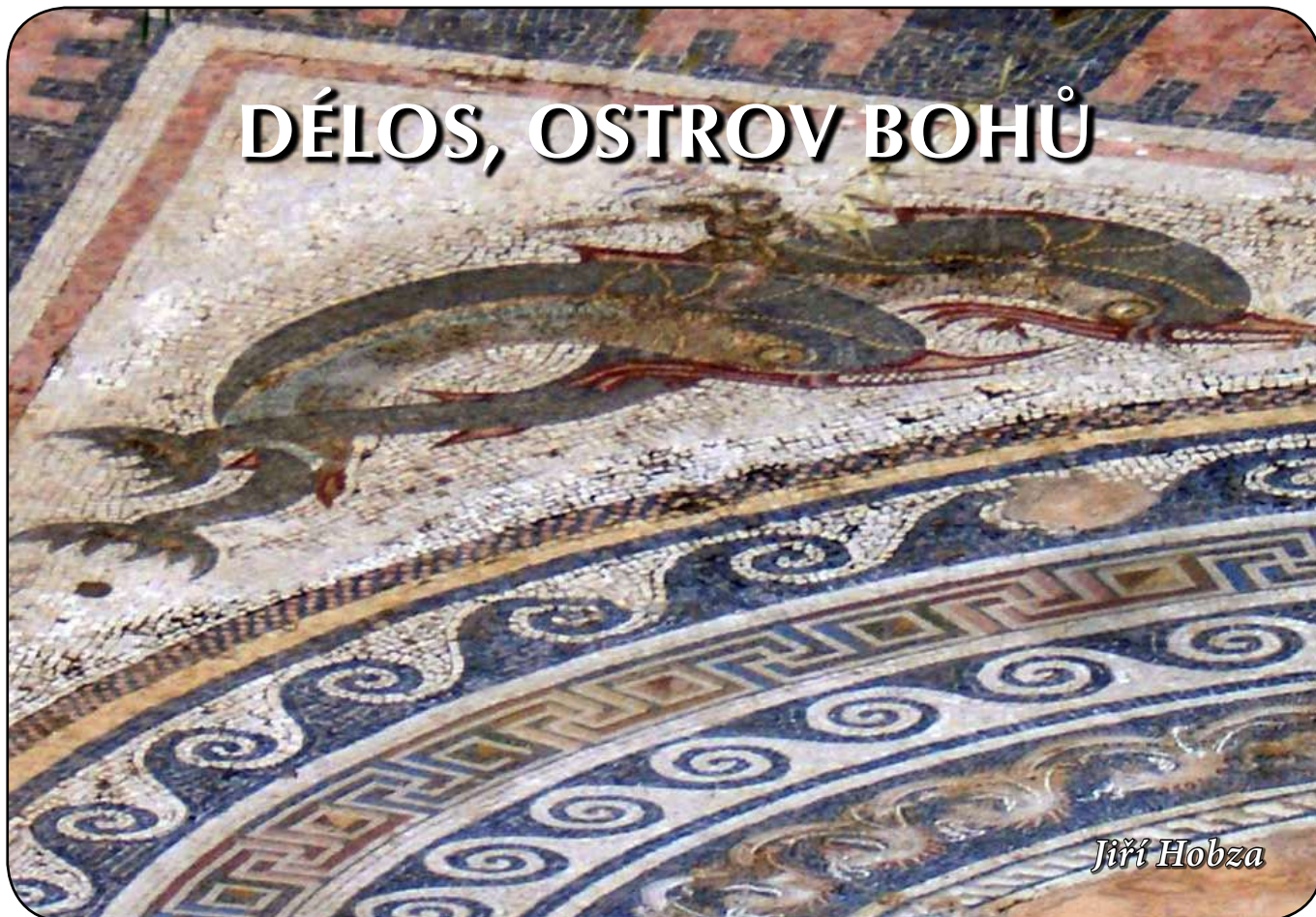
30. 1. 1948 vycházel ze svého domu po večerní modlitbě do zahrady opíraje se o své praneteře. Náthúrám Godsé, šéfredaktor hinduistického časopisu, mu vstoupil do cesty, aby se mu poklonil, pak vstal, vytáhl revolver a vystřelil tři rány do jeho prsou. Gándhí se skácel k zemi se jménem boha na rtech. Celá Indie ztichla, celou noc se nerozsvítila světla. Ráno bylo jeho tělo připraveno na pohřeb. V pohřebním průvodu ho doprovázely 2 miliony Indů. Pocty mu vzdávali mocní celého světa. Když umíral, nevlastnil téměř nic, kromě hodinek, sošky tří opiček a několika knih včetně Bhagavadgíty, v níž hledal rady, sílu i útěchu po celý život. Odešel velký muž, který za každých okolností bránil Pravdu, již miloval nade vše. Sám dokázal změnit svět. Svým nenásilným bojem, pevným každodenním příkladem a také proto, že hned vedle pravdy miloval člověka, miloval všechny lidi, kterým chtěl zajistit lepší život. Pravda byla jeho nejsilnějším štítem, a sloužení ostatním jeho největším zdrojem štěstí. □

BHAGAVADGÍTA

PÍSEŇ VZNEŠENÉHO
DUCHOVNÍ KLASIKA INDIE

 NOVÁ AKROPOLIS
ŠKOLA FILOZOFIE

DÉLOS, OSTROV BOHŮ

Délos je jedním z mnoha ostrovů v Egejském moři. Jeho rozloha činí pouhých 3,6 km², ale co mu chybí do fyzické velikosti, to bohatě dohnal významem, neboť je dle mýtů místem, kde se narodila božská dvojčata Apollón a Artemis.

Mýty vyprávějí, že matku dvojčat Létó pronásledovala bohyně Héra, protože čekala potomky s Hériným manželem Diem. Nikdo nechtěl Létó pomoci, aby na sebe nepřivolala hněv mocné bohyně. Až Poseidon se smíloval a svým trojzubcem rozvířil dno moře. Malý kus bláta se dostal na hladinu a poskytl útočiště nastávající matce. Ostrov volně plul po hladině a teprve, když se narodil Apollón, pevně zakotvil v moři. Oba sourozenci zde společně strávili celé dětství, skryti před pomstou bohyně Héry.

Tento mýtus symbolizuje přechod od neohraničitelnosti k tvaru a jasné formě. Moře bylo vnímáno jako symbol nekonečnosti. „Spolehlivá je země, nespolehlivé je moře.“ Ostrov tedy našel své meze a ohraničenost poté, co se na něm narodil Apollón. Mýtus tak symbolicky vyjadřuje, že s Apollónem přicházejí na svět jasné formy, harmonie a ohraničení. Jméno ostrova Délos znamená v překladu *viditelný*.

Dvojčata se stala významnými božstvy řeckého náboženství. Artemis jako věčně panenská bohyně je ochránkyní divoké přírody a patronkou těhotných žen. Je v ní skryt odraz energie z Měsíce (vliv Měsíce na naši přírodu i na lidi). Její bratr Apollón je pro změnu impulzem neviditelných sil Slunce (vitalita, řád). Přináší harmonii, je patronem hudby a umění. Jeho družinu tvoří múzy, které přinášejí vzdělanost, krásu a umění. Je patronem věštírny v Delfách a všeobecně všech věstkyň Řecka. Apollón a Artemis tak představují dualitu tohoto světa, ženskou a mužskou polaritu, Slunce a Měsíc, které jsou současně komplementárními silami vytvářejícími Jednotu.

Pokud jde o historii ostrova, tak prvními obyvateli byli Kárové, kteří zde žili někdy ve 3. tisíciletí př. n. l. a přišli z Malé Asie. Stopy po jejich osídlení se našly na vrcholku Kynthos, který je nejvyšším bodem. Ochráncem ostrova je Apollón, jehož svatyně zde stála již v mykénském období kolem roku 1400 př. n. l.). Tuto svatyni zmiňuje i Homér ve své Odyssee a v Hymnu na Apollóna (obě díla asi 700 př. n. l.)

Délos se stal centrem náboženských oslav a mnohé řecké státy usilovaly o jeho správu. Každý řecký stát se také snažil něčím přispět ke kráse Délu. Za vlády athénské vládcy Peisistrata zde vyrostl nový chrám zasvěcený Apollónovi. Zároveň došlo k očištění tohoto území od všech hrobů, které byly převezeny na blízký ostrov Rheneia. Tím dostal Délos status posvátného okrsku, kde se lidé nepohřbívají ani nerodí. Za řecko-perských válek byl ostrov obsazen Peršany, kteří jej nijak nepoškodili a respektovali jej jako sakrální prostor. Když Athény založily Délský spolek (sdružení městských států pod patronátem Athén), pokladna spolku byla původně na tomto ostrově. Za vlády Alexandra Makedonského a později Římanů se z Délu stal rušný obchodní přístav.

Katastrofou bylo pro Délos vydrancování piráty roku 69. př. n. l. Z této rány se již nevzpamatoval. Na konci 3. stol. zde najdeme jen malou křesťanskou obec, a tak se zde zachovaly původní stavby, které nikdo nepřestavoval k jiným účelům.

Areál vykopávek je obrovský, kromě svatyně božských dvojčat je zde divadlo, stadion a svatyně bohů z Orientu. Prolínají se tu stavební vlivy různých řeckých stylů. Dnes jsou stálými obyvateli pouze archeologové.

Ostrov stojí za návštěvu a má stále co nabídnout, kromě archeologických nalezišť, krásné přírody a průzračného moře také genia loci s nádechem starých časů, kdy bohové a lidé byli více propojeni, a příběh božských dvojčat inspiroval k Jednotě. □

POSVÁTNÉ PRÁCE ŽEN

V dnešní době je rozdělení na mužské a ženské práce vlastně přežitek. Přestože existují práce, kde se častěji uplatňují ženy (zdravotní sestry, učitelky ve školkách, sekretářky, květinářky a podle statistik účetní), tak čím dál častěji vykonávají takové práce i muži. A stejně tak, v kdysi čistě mužských oborech, najdeme kovářky, architektky, inženýrky, vojačky, jeřábnice,...

Když se však podíváme do historie a mytologie, objevíme některé tradiční práce, které můžeme definovat jako posvátné. Práce, které se dotýkají nejhlubší podstaty člověka.

Pro ženy, dámy, kněžky ve všech kulturách to byly práce spojené s vláknem, nití, s textilem. Ženy předly, tkaly, šily, vyšívaly, paličkovaly krajky, pletly, háčkovaly a vždy tak vytvářely krásu. V mnoha civilizacích také existovaly ženské bohyně, které byly patronkami tkaní či předení.

Představme si Ariadninu nit, která nás provede tímto vyprávěním. Můžeme začít v pohádkách. Šípková Růženka se píchne o vřeteno, známe příběh o Zlaté přadleně nebo O třech přadlenách. V mnoha pohádkách se objevují Sudičky, které jsou také přadleny.

V řecké mytologii existují tři Moiry, bohyně životního údělu. V různých verzích jsou to dcery velmi staré bohyně Ananké – bohyně osudové nutnosti, která řídí osudy lidí, bohů i všech okolností od počátku stvoření. Nebo jsou dcerami samotného Dia a bohyně spravedlnosti Themis.

Moiry předou nit osudu. Klóthó (Předoucí) nit načíná, Lachesis (Udělující) ji dále přede, nebo navíjí, hladkou, nebo drsnou a Atropos (Neodvratná) nit přestřihuje a určuje tak délku lidského života. Moiry znají všechna tajemství a bdí nad osudem každého.

V severské mytologii sedí u kořenů posvátného Ygdrassilu Norny, které předou pavučinu osudu. Minulost představuje Urd (Osudová), přítomnost střeží Verdandi (Stávající) a o budoucnosti rozhoduje Skuld (Co musí být). Skuld je také jednou z valkýr, a podílí se na výběru duší bojovníků, kteří odejdou do Valhally.

Řecká bohyně Athéna je bohyní moudrosti, spravedlivé války, řemesel a také tkaní. Jeden z mýtů vypráví o řecké dívce Arachné, která byla vynikající tkadlenou, chlubila se tím, že je nejlepší ze všech. Doneslo se to až k Athéně, která v přestrojení za starou ženu přišla za Arachné, varovala ji před pýchou a upo-

zornila ji, že její talent pochází od bohyně Athény. Arachné varování neuposlechla a vyzvala Athénu na souboj. Obě vyrobily překrásné tapisérie, Athéna utkala obraz olympských bohů v jejich velikosti a slávě. Arachné zachytila jejich milostná dobrodružství. Obě díla byla krásná, dílo Arachné snad dokonce krásnější. Arachné však urazila bohy, a proto ji stihl trest. Byla proměněna v pavouka, který již navždy tká své sítě.

Příběh poukazuje na nebezpečí pýchy, arogance a neúcty k bohům. Řekové věřili, že zásluhy se mají přiznávat tam, kde jsou na místě. Bohové byli dárci lidských schopností a talentů, proto si zasloužili uznání. Vidíme zde také význam tkalcovství ve starověkém Řecku. Tkalcovství byla dovednost, kterou měly ovládat ženy všech společenských vrstev, protože všechny látky se tkaly ručně.

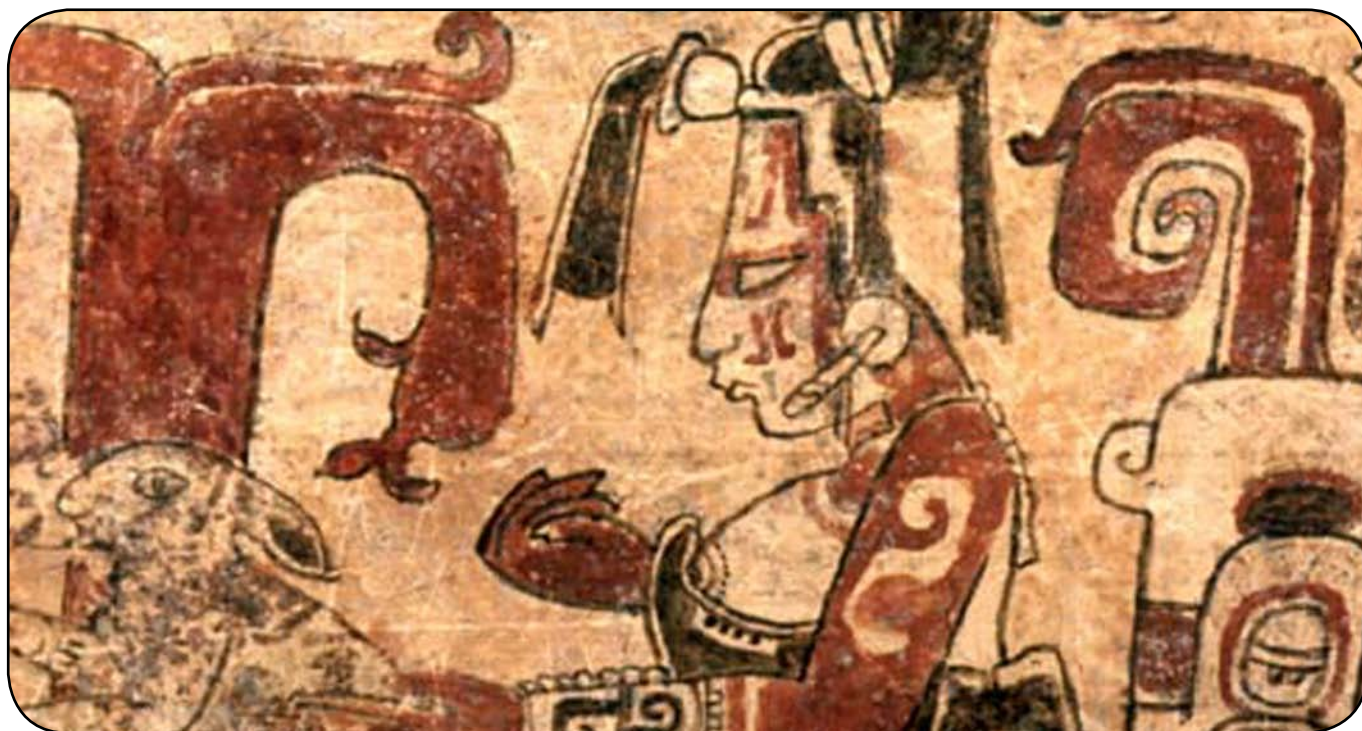
Čínská legenda vypráví o Nebeské tkadleně a Pasáčkovi buvolů. Nebeská tkadlena, vnučka Nebeského císaře byla krásná a chytrá dívka, žila na břehu Stříbrné řeky. Tkala na svém stavu nádherné hedvábí z barevných oblaků, aby se obloha měla do čeho zahalit. Na druhé straně Stříbrné řeky, ve světě lidí žil chudý mládenec, který měl jen starého buvola. Na jeho radu se vydal mládenec ke Stříbrné řece, kde se večer koupaly nebeské panny. Pasáček a Tkadlena se do sebe zamilovali a stali se mužem a ženou. Nebeský císař se však rozzlobil, protože se mu ztratila jeho nejlepší tkadlena. Musela se vrátit zpět na nebesa.

Pasáček se ji vydal hledat, chtěl přebrodit Stříbrnou řeku, ale ta byla pryč. Matka západu ji vyzvedla na oblohu a stala se z ní Mléčná dráha. Tak byli nešťastní Pasáček s dětmi a Tkadlena navždy odděleni. Jejich láska nakonec obměkčila i srdce Nebeského vládce a Matky západu. Rozhodli, že dovolí manželům, aby se jednou za rok setkali, na mostě, který přes řeku vytvoří svými křídly straky. Za podzimních nocí jsou vidět na obou stranách Stříbrné řeky - Mléčné dráhy dvě velké hvězdy. Jsou to Vega (v souhvězdí Lvy) - Tkadlena a Altair (v souhvězdí Orla) - Pasáček.

V čínské medicíně bývá Pasáček spojován se srdcem a jeho duchem Shen, protože zachovává pravého ducha. Přadlena je spojována s ledvinami a přede Yin jako prostředek vyšší duše.

Egyptská bohyně Isis představuje samotnou přírodu, je bohyní Měsíce a patronkou ženských mystérií. Spolu s ní tvoří božskou triádu manžel Osiris a syn Horus. Je léčitelkou, kouzelnicí, dárkyní života fyzického i duchovního. A také je patronkou tkaní.

V mayské mytologii můžeme potkat bohyni Ixchel, bohyni Měsíce, porodnictví, léčitelství, ale také vody a války. Jeden z překladů jejího jména zní bohyně tvoření dětí. Je také bohyní tkaní.

Wakahirume je japonská bohyně vycházejícího slunce. Mladší sestra bohyně slunce Amaterasu je patronkou tkaní a měla na starosti výrobu oděvů pro kami – japonské bohy.

Co nám všechny tyto symboly ukazují, proč je často bohyně Měsíce zároveň patronkou tkaní? Tkadlena, nebo přadlena je archetypální postava. Z beztvare hmoty dokáže upříst vlákno, z vlákn utkat látku a vytvořit něco nového, krásného a živého, protože vše je naplněno láskou a moudrostí. Nebeské tkadleny vytváří látky, oděvy i světy. Předou nitky života fyzického i duchovního.

Měsíc je velkým ženským symbolem, lunární cyklus je neoddělitelnou součástí života ženy. Jeho cílem je těhotenství a vznik nového života. Jak se to děje? Ženský organismus dokáže ze spirálovitých vláken DNA doslova utkat nové tělo. Nové šaty, které si oblékne nesmrtelná duše a narodí se nový život, nový člověk. Není náhoda, že se těhotenství říká „jiný stav“. Je to skutečně tak, protože je to čas, kdy se uskutečňuje opravdový zázrak a opravdové mystérium zrození nového života.

Je to však jen jedna část ženského mystéria. Stejným způsobem dokážeme z něčeho nehmotného, beztvareho utkat konkrétní a krásnou věc. Umíme to všude, ať už pleteme svetr, kdy z neforemného klubka vlny vytvoříme očko po očku úžasný model, když z hromady surovin uvaříme sváteční oběd, když dokážeme rozmotat zapletené vztahy v rodině nebo mezi kamarády nebo pokud se věnujeme hudbě, umění, vědě.

Posvátná práce může být každá, pokud do ní vložíme svá ženská kouzla: moudrost, lásku, energii a život. □

Minerva a Arachne, René Antoine Houasse

PROGRAM AKTIVIT

KVĚTEN

TIBETSKÁ KNIHA MRTVÝCH
Přednáška s videoprojekcí

ARTUŠ A RYTÍŘI KULATÉHO STOLU
Úterý, 28. května 2024 19:00
Přednáška na YouTube

ČERVEN

CO ŘÍKÁ PLATON O KRÁSE
Úterý, 25. června 2024 19:00
Přednáška na YouTube

SLEDUJTE NÁS NA

YouTube
[@NovaAkropolis](https://www.youtube.com/@NovaAkropolis)

Facebooku
[Nova.Akropolis.Ceska.republika](https://www.facebook.com/Nova.Akropolis.Ceska.republika)

KURZ FILOZOFIE PRO ŽIVOT

Chtěli byste lépe poznat sami sebe a svět, který nás obklopuje? Máte otázky a hledáte odpovědi? Existuje více cest, jak je najít. A jednu z nich odjakživa nabízí filozofie. Když se dnes řekne slovo filozofie, často si představíme teoretickou disciplínu odtrženou od praktického života. Tento kurz vám přiblíží filozofii takovou, jaká ve své podstatě je: srozumitelnou a užitečnou v našem každodenním životě.

Filozofie pro Život

PŘÍRODNÍ FILOZOFIE
ČLOVĚK A UNIVERZUM
ODKAZ DÁVNÉ INDIE
ZÁHADY TIBETU
BUDDHISTICKÁ FILOZOFIE
MOUDROST ČÍNY
VÝZVA ŽIVOTA VE SPOLEČNOSTI
PLATON A „MÝTUS O JESKYNI“
ARISTOTELES
PLOTIN A NEOPLATONICKÁ ŠKOLA
DŮLEŽITOST VÝCHOVY
EGYPT
ŘÍM A STOIKOVÉ
DĚJINY, PAMĚŤ A ZKUŠENOST
DĚJINY A MYTOLOGIE
HISTORICKÉ CYKLY
SVOBODA A OSUD

Součástí kurzu jsou cvičení rozvíjející schopnosti člověka:

POZORNOST
KONCENTRACE
PAMĚŤ
IMAGINACE
VŮLE atd.

**Protože všichni sdílíme tuto malou planetu Zemi,
musíme se naučit žít v míru a harmonii
mezi sebou a s přírodou.
To není jen sen, ale nutnost.**

Dalajláma